

Ateistlere Allah'ın varlığını nasıl kanıtlarız?

www.ateistlerecevap.org/2017/08/ateistlere-allahin-varligini-nasil-kanitlariz.html

ateistlerecevap

Ağustos 14, 2017

Değerli kardeşimiz,

“Yazar Dr. Furkan Aydın’ın ateist bazı gruplara Allah’ı anlatırken tutmuş olduğu görüşme notlarını içeren kitabından özetlenmiştir.”

Farklı dinlere mensup insanların kafalarındaki yanlış “Tanrı” inancı ile Kur’an’ın tarif ettiği “Allah” arasındaki farklar ve İslama göre Yaratıcı’nın özellikleri nelerdir?”

Kur’an bu soruya çok kısa, ancak derin manası olan bir sure (İhlas Suresi) ile cevap verir. Bu sureyle, Allah, insanlar arasındaki çok yaygın bir yanlış düzeltmeyi murat ettiği gibi, Müslümanları da Hıristiyanların düştüğü hataya düşmekten muhafaza ediyor. İhlas suresinde Allah, yukarıdaki sorumuza, mealen, şöyle cevap verir:

“De ki, Allah birdir. O Samed’dir. Doğurmamıştır ve doğurulmamıştır. O’nun hiçbir dengi yoktur.” (İhlas Suresi, 112/1-4)

Birinci ayet, Allah’ın bir olduğunu ve birden fazla olmadığını söyleyerek her türlü şirki reddediyor. İkinci ayet, O’nun hiçbir şeye muhtaç olmadığını, ancak her şeyin, her an, O’na muhtaç olduğunu ifade ediyor. Üçüncü ayet, teslis inancının yanlış olduğunu, doğan ve doğuran bir şeyin ilah olamayacağını belirtiyor.(1) Dördüncü ayet, O’nun yaratıcı olarak, bütün yaratıklardan farklı olduğunu ifade ederek O’nu herhangi bir şeye benzetmenin doğru olmadığını söylüyor.

Kur’an, her an yaratma halinde olan ve Kayyum isminin tecellisiyle kâinatı an be an varlık aleminde tutup devam ettiren aktif bir yaratıcıdan bahsediyor. Kainatı saat gibi kurup kendi haline bıraktığını iddia eden deistlere cevap verircesine Kur’an şöyle diyor:

“Göklerde ve yerde bulunan herkes, O’ndan ister. O ise, her an yaratma halindedir.” (Rahman Suresi, 55/29)

Ayet, ilginç bir şekilde, bütün mahlûkatın her an Allah’tan ihtiyaçlarının giderilmesini talep ettiğini ve Allah’ın da bu isteğe cevap verdiğini söylüyor. Ayeti sondan başa okuduğumuzda ise, sürekli yaratma olmasaydı, varlıkların dua etmesinin bir anlamı kalmazdı manası çıkıyor. Yaratılan kainatın her an Kayyum ismiyle varlık aleminde tutulduğunu şu ayetler haber veriyor:

“Allah, kendisinden başka ilâh olmayan daima diri ve yarattıklarını koruyup idare edendir.” (Bakara Suresi, 2/255 ve Âli İmran Suresi, 3/2).

“Allah kainat’ı neden yarattı?” , “Varlığını bize bildiren deliller nelerdir?”

Bir Hadis-i Kudsi’de Allah şöyle buyuruyor:

“Ben gizli bir hazineydim. Bilinmek, tanınmak istedim; bundan dolayı da beni tanımaları, gizli güzellik ve mükemmelliğimi bilmeleri için varlıkları yarattım.”(2)

Bu ifadeye göre, Rabbimiz kendini bize bildirmek ve tanıttırmak için bizi ve içinde bulunduğumuz kâinatı yaratmış. O halde, sonsuz kudret sahibi olan Rabbimiz her türlü yolla kendini bize tanıttırarak yaratılış gayesini yerine getirmiş olmalı. Beni üç hafta öncesinde hiç biriniz tanıyıyordunuz. Şimdi kısmen tanıyorsunuz. Sizinle yüz yüze görüşüp sözlerimle kendimi anlatmak yerine, başka iki yolla da kendimi tanıtabilirdim. Birincisi, size bir elçi vasıtasıyla, bir mektup göndererek kendimden bahsedebilirdim. İkincisi, hiç kimsenin taklit edemeyeceği eserlerimi size göstererek kendimi tanıtabilirdim. Sizler de eserlerime bakarak ne tür maharetlere sahip biri olduğumu öğrenebilirdiniz. Teşbihte hata olmaz, aynen bu misaldeki gibi, Rabbimiz de, hem peygamberler vasıtasıyla göndermiş olduğu mesajlarla (ilahi kitaplarla) hem de kâinatta her an cereyan eden sonsuz icraatlarıyla (kâinat kitabıyla) kendini bize tanıtıyor. Hz. Muhammed’in (a.s.m.) şahsında tüm insanlığa gönderilen ilk emrin “oku” olması da bu sırdandır.

Aklı başında bir insan, ilahi kelam olan “Kur’an-ı Kerim’i” ve kâinat kitabı olan “Kitab-ı Kebir’i” okuyarak Rabbini tanıyabilir. Bu anlamda, Hz. Muhammed (a.s.m.), Rabbimizi bize bildiren iki kitaptaki ayetleri ders veren bir öğretmen ve bir rehberdir.

Kâinatta gördüklerimiz, doğal yasalara göre işleyen doğal kuvvetlerin etkileşimiyle oluşan nesnelere. Kâinatta her şeyin Allah’ın eseri olduğunu nereden biliyoruz?

Her şeyin Allah’ı gösterdiğini görmek için seküler bilimin bize taktığı “tabiat ve tesadüf gözlüğünü” çıkarmamız gerekir. Onun yerine, her şeyin hakikatini gösteren “iman gözlüğünü” takmamız lazım. Determinist bilim, her şeyi, sebep-sonuç ilişkisi içinde açıklayarak sıradanlaştırıyor. Kur’an ise, görünürdeki sebepler perdesini aralayarak her şeyin harikulade olduğunu gösteriyor. Einstein’ın ifade ettiği gibi, “Hayatınızı yalnızca iki şekilde yaşayabilirsiniz; birincisi, her şeyin sıradan olduğunu düşünerek; ikincisi, her şeyin olağanüstü veya mucize olduğunu görerek.” Kur’an, bize ikinci yolu gösteriyor. İçinde yaşadığımız alemde “her şey”in harikulade ve mucize olduğunu söylüyor. Bu sırdandır ki, Kur’an, ısrarla, “Düşünmez misiniz!”, “Akletmez misiniz!”, “Akıl sahipleri için şüphesiz bunda ibretler vardır!” manasındaki ayetlerle(3) insanı kâinattaki mucizeleri görmeye teşvik eder.

Neden her insan Allah’ı gösteren Ayetleri kolaylıkla göremiyor?

Kanaatimce, Allah'ı bildiren ayetleri görmemize en büyük engel seküler bilimin sebep-sonuç ilişkisine dayalı determinist yaklaşımıdır. Örneğin, bir elma, Allah'ı bize bildiren mucizevî bir meyve iken, seküler bilim, elmanın elma ağacından, ağacın çekirdekten ve çekirdeğin DNA'daki programdan, DNA'nın moleküllerin farklı dizilişinden ve moleküllerin de atomlardan oluştuğunu açıklayarak sıradanlaştırır. Bir insan, sebepler perdesini kaldırıp bir elmanın sonsuz kudret sahibi Allah'ın ilim, kudret, hikmet ve rahmetinden geldiğini anlayabilir. Seküler bilim, her şeyin sebebini araştırarak gizemini çözdüğünü düşünüyor. Yani, gördüğümüz nimetlerin arkasında bir Mün'im (nimet verici) aramayın, onlar şu sebepler zincirinin sonuçlarıdır, diyor. Oysa elmayı elma ağacından bilmek, elma suyunu içinde bulunduran "akıllı makinelerin" (vending machine) elma suyunu yaptıklarını söylemek gibidir. Akıllı makinelere parayı koyup elma suyu kodunu girdiğinizde, makine bize elma suyu veriyor. Para yerine, elma ağacına su ve gübre verdiğimizde, ağaç bize elma veriyor. Akıllı makineler, elma suyunu yapacak ilme ve kudrete sahip olmadığı gibi, elma ağacı da, bütün bilim adamlarının bile yapmaktan aciz kaldığı elmayı yapamaz. Akıllı makinelere meyve sularını yerleştiren ilim ve kudret sahibi biri olduğu gibi, Allah'ın akıllı makineleri olan meyve ağaçlarına da meyveleri takan sonsuz ilim ve kudret sahibi biri vardır.(4) Seküler bilim, meyveyi ağaca vermekle ahmakça bir hüküm vermiş oluyor.

Seküler bilimin bu yaklaşımında çok büyük bir yanılğı vardır. Bir örnekle ne demek istediğimi açıklayayım: Hayalen Afrika'nın en ücra bir köyüne yolculuk yapalım. Hayatında televizyon görmemiş bu insanlara, uzaktan kumandalı bir televizyonu hediye olarak beraberimizde götürelim. Bir haftalığına köydeki zeki insanları toplayıp seküler bilimin determinist yaklaşımını anlatalım. Daha sonra da televizyonun bilimsel olarak nasıl çalıştığına ilişkin bir teori geliştirmelerini isteyelim. İçlerinden zeki olanı şöyle bir bilimsel teoriyle gelsin: "Televizyon dediğiniz ekran kutusunda gördüğümüz görüntünün nedeni uzaktan kumandadır. İnanmıyorsanız, tezimizi test ediniz. Her seferinde kumandaya bastığınızda ekranda bir görüntü çıkıyor ve tekrar basınca görüntü kayboluyor. O halde, görüntünün sebebi kumandadır." Muhtemelen, birçok insan bu teoriyi kabul etmek zorunda kalacaktır. Ancak televizyondaki programların çok yüksek ilim ve hikmet içerdiğini görenler böyle bir teoriyi kabul etmekte zorluk çekecekler. Onlar, kumandanın bu denli yüksek ilim ve hikmet sahibi olduğunu makul görmediklerinden bu teoriye şiddetle karşı çıkacaklar. İşte bu misalde olduğu gibi, bizler de akıl sahipleri olarak düşündüğümüzde göreceğiz ki, ağaçlara veya hayvanlara takılan neticeler onlardan değildir. En yüksek ilme sahip bilim adamlarının yapamadığını inekler veya sinekler elbette yapamazlar. O halde, televizyondaki görüntü bir stüdyodan geldiği gibi, kâinat televizyonunda bize görünen her şey başka bir alemde geliyor. Televizyon programları hayat, ilim, akıl sahibi insanların eseri olduğu gibi, kâinattaki hakiki görüntüler de sonsuz ilim, kudret ve hikmet sahibi Bir'inin eserleridir.

Rabbimiz kâinatı, her an değişen filmlerin oynadığı, dinamik ve canlı bir sinema salonu şeklinde yaratmıştır. Gösterdiği bütün filmlerle kendini bize tanıtmak istiyor. Televizyon ve kumandayı yapan, kasıtlı ve hikmetle ikisi arasında bir ilişki kurduğu gibi, kâinatın sahibi de hem sebebi hem de sonucu beraber yaratarak aralarına, hikmeti gereği bir ilişki koymuştur. (5) Akıllı başında olan insan, televizyondaki görüntüyü kumandaya mal etmediği gibi, kâinattaki görüntüleri ve nimetleri de sebeplere havale edemez.

Bize Allah'ı bildiren deliller nelerdir?

İlginçtir, Allah, hem Kur'an'daki cümlelerini hem de kâinat kitabındaki eserlerini "ayet" diye

nitelendiriyor. Kur'an'da en sıklıkla söz edilen kâinat ayetlerinin başında gökyüzü gelir. Allah, herkesin her zaman gördüğü ve çoğunlukla hayran kaldığı gökyüzüne sıklıkla dikkatimizi çeker:

“Üstlerindeki göğe bakmazlar mı, onu nasıl bina edip süsledik...” (*Kaf Suresi, 50/6*)

Bir başka ayette ise şöyle buyurur:

“Göklerin ve yerin yaratılışı ile dillerinizin ve renklerinizin farklılığı da yine O'nun ayetlerindedir. İlim sahipleri için elbette bunda deliller vardır.” (*Rum Suresi, 30/22*).

İlk ayet, gökyüzüne bakmamızı ve onun nasıl yaratıldığını düşünmemizi emrediyor. İkinci ayet ise, göklerin ve yerin yaratılışı konusunda ilim elde eden ve bu ilmini kullanarak tefekkür eden insanların Allah'ın varlığına ilişkin deliller göreceğini söylüyor. Bu ayetler nazil olalı on dört asırdan fazla süre geçti. O günden bu yana, insanoğlunun uzay hakkındaki bilgisinde çok büyük ilerleme oldu. Astronomi diye ayrı bir bilim alanı gelişti. Bu bilgilerin hepsini burada anlatma imkânımız yok. Bir misalle, uzay hakkında edindiğimiz yeni bilgileri kullanıp, Allah'ın ayetlerini nasıl okuyacağımızı anlamaya çalışalım.

Gökyüzü ve Uzaydan Allah'ın Varlığına Deliller

Gökyüzüne baktığımızda bir açıdan muhteşem bir kubbe gibi görünüyor; bu dünya sarayının, yıldızlarla yaldızlanmış bir kubbesi hükmünde. Bir başka açıdan, milyonlarca uzay gemisinin içinde büyük bir hızla seyahat ettiği bir“uzay denizi” gibi görünüyor. Bir başka açıdan bakılırsa, insan yapımı uçaklardan milyarlarca defa büyük ve çok daha hızlı uçakların bulunduğu muhteşem bir “uçak filosu” gibi görünüyor.

Hiç düşündünüz mü gökyüzünde kaç yıldız olduğunu? Şimdiye kadar bu soruya cevap vermek için çok teşebbüs olmasına rağmen, hiç kimse kesin bir cevap verememiştir. 2003 yılında, Avustralya Ulusal Üniversitesi'ndeki bir grup araştırmacı, en son teknolojik aletleri kullanarak bir tahmin yapmışlar. Buldukları rakam şöyle: 70.000.000.000.000.000.000.000 (yetmiş seksilyon).(6)

Aynı bilim adamlarına göre, gökyüzündeki yıldızların sayısı yeryüzündeki kum tanelerinin on katından daha fazla. Uzay ölçeğinde düşününce, bizim yeryüzündeki hâkimiyet kavgamız, çocukların bir kum tanesini paylaşamama kavgasına benziyor. Sonuçta, bütün dünyanın hakimi dahi olsak, elde edeceğimiz, uzay ölçeğinde, bir kumun onda biri kadar bile değildir.

Peki, bu kadar yıldız ve sayısını bilemediğimiz kadar gezegen bize neyi ifade ediyor? Allah, bizim dikkatimizi onlara çevirerek, onların nasıl var olduğunu ve böyle muntazam bir sistem dahilinde nasıl hareket ettiğini düşünmemizi istiyor. Biz, sahip olduğumuz kabiliyetler, edindiğimiz bilgi ve tecrübeler ışığında, sayısız denecek kadar çok olan bu yıldızları bir perspektife koyabiliriz. İnsan yapımı olan bir şeyle bu gök cisimlerini mukayese ederek nasıl var olduklarını anlayabiliriz.

İnsan, henüz bir yıldız yapamadı; ancak bütün ülkeler güçlerini birleştirerek Uluslararası Uzay İstasyonu adını verdikleri bir “minyatür gezegen” yapmaya çalışıyor. O halde, yıldızların ve gezegenlerin nasıl var olduklarını, insan yapımı minyatür gezegene bakarak bir derece anlayabiliriz. Minyatür demekle, insanoğlunun en muhteşem eserlerinden birini küçümsediğimi sanmayın. Doğrusu, bir ömür harcasam dahi nasıl yaptıklarını anlamaktan mahrum kalacağım bu şaheserden dolayı, insanlık adına onur duyuyorum. Dünya ve diğer gezegenlerle kıyaslandığında “minyatür” olduğunu söylemek istiyorum. Buradaki insanlar ikinci bir uzay istasyonu yapmaya kalkışsa, hiç kuşkusuz muvaffak olamayacaklar; çünkü

bunun için gerekli olan yüzlerce, binlerce bilim adamı ve mühendisimiz yok. Gerekli aletleri üretecek fabrikalarımız yok. Demek ki, minyatür gezegeni yapmak için fizik, mühendislik, biyoloji, matematik gibi birçok bilim alanında ileri derecede bilgi sahibi olmak gerekir. Aynı zamanda, bu bilgiyi uygulamak için kas ve makine gücüne ihtiyaç var. Kısacası, minyatür gezegenimiz yüksek bir ilim ve büyük bir gücün eseridir. O halde, Uluslararası Uzay İstasyonu'ndan çok daha büyük ve çok daha muhteşem olan trilyonlarca yıldız ve gezegen, sonsuz ilim ve sonsuz kudret sahibinin eseridir.(7)

Gökyüzüne dikkatle bakan biri, Arapça "Lailaheillallah" yazısından daha parlak bir şekilde Allah'ı bildirdiğini görür. Çünkü, eğer dünya bir saraya benzetilirse, ay bizim gece lambamız; güneş, sobamız ve çok parlak elektrik lambamız; diğer yıldızlar ise gök kubbemizi süsleyen yaldızlı, süslü lambacıklarımız. O halde, bu yıldızları, güneşi, ayı ve dünyayı kim yapmıştır? Kur'an bu soruya şöyle cevap verir:

"(Allah) gökleri ve yeri hak ile yarattı. O, koştukları ortaklardan münezzehtir." (Nahl Suresi, 16/3).

"O, geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı sizin hizmetinize verdi. Yıldızlar da Allah'ın emriyle hareket ederler. Şüphesiz bunlarda aklını kullananlar için pek çok deliller vardır."(Nahl Suresi, 16/12).

"Ne güneş aya yetişebilir, ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzerler."(Yasin Suresi, 36/40).

"Güneş, kendisi için belirlenen yerde akar (döner). İşte bu, aziz ve alim olan Allah'ın takdiridir." (Yasin Suresi, 36/38).

Son iki ayet, güneşin dönüşüne işaret eder. Astronomi bilimi güneşin döndüğünü 20. yüzyılda keşfetmesine rağmen, okuma yazması olmayan Hz. Muhammed'in (a.s.m.) bunu on dört asır öncesinden haber vermesi, peygamberliğinin bir delilidir.

Modern astronomiye göre, güneş saniyede 225 km, dakikada 13.500 km ve saatte 810.000 km hızla hareket ediyor. En hızlı yolcu uçaklarının saatte kaç km hız yaptığını düşünürsek, güneşin en hızlı uçaktan yüzlerce kat daha hızlı gittiğini anlayacağız.

2005 yılında bir Yunan yolcu uçağı seyahat halindeyken, soğuk hava tertibatı bozulduğu için iki pilotu da donarak ölmüş ve uçak birkaç dakika içinde dağa çakılmıştı. O halde, bizim uçaklarımızdan milyarlarca kat daha büyük ve binlerce defa daha hızlı trilyonlarca gök uçakları, pilotsuz oldukları halde, nasıl çarpışmadan ve düşmeden hareket edebiliyorlar? İnsan yapımı uçaklar veya uzay gemileriyle, yıldızları ve gezegenleri kıyasladığımızda anlayacağız ki, ancak sonsuz ilim, sonsuz kudret ve sonsuz hikmet sahibi Bir'i gökyüzündeki yıldızları halk etmiştir ve her an kontrolünde tutup tedbir ve idaresini görmektedir. Bu sırdandır ki, Kur'an:

"Şüphesiz Allah gökleri ve yeri, nizamları bozulmasın diye tutuyor. And olsun ki onların nizamı eğer bir bozulursa kendisinden başka hiç kimse onları tutamaz." (Fâtır Suresi, 35/41).

Beşer eseri olan füzelere karşı savunma sistemi geliştirmemize rağmen gökyüzünden üzerimize yağacak "semavi füzeleri" seyretmekten öte bir şey yapamıyoruz.

Bitkiler Aleminden Allah'ın Varlığına Deliller

Sadece yıldızlar değil, etrafımızda gördüğümüz her şey, farklı dillerle, bize Rabbimizi anlatıyor. İçinde yaşadığımız mavi gezegende Allah'ı bize bildiren en muhteşem ayetler bitkiler, hayvanlar ve insanlardır. Hepsindeki ortak ilahi mühür olan "hayat", her şeyiyle bize Allah'ı gösteriyor. Hayatı veren ve devam ettiren, Hayy ve Kayyum olan Allah'tır. Kur'an bu

hakikati şöyle ifade eder:

“(Allah) su sayesinde sizin için ekinler, zeytinler, hurmalar, üzümler ve diğer meyvelerin hepsinden bitirir. İşte bunlarda, düşünen bir toplum için büyük bir ibret vardır” (Nahl Suresi, 16/11).

Bu ayet açıkça, bitkilerin Allah tarafından sudan yaratıldığını ve düşünenler için bunda büyük bir ibret olduğunu söylüyor. Bilim, günümüzde hayatın kaynağının su olduğunu kabul etmesine rağmen, hayatın ne olduğunu tam olarak anlamış değildir. Oysa gezegenimizin her karışını sıksanız hayat sahibi bitki veya hayvanlar çıkar.

2004 yılı itibariyle bitkibilimciler yaklaşık 350.000 ayrı bitki türünün varlığını tespit etmiş bulunuyorlar. Bütün bu bitkiler, hem birbirinin aynısı hem de birbirinin gayrisidir. Hepsinin benzer atom, element, molekül ve hücrelerden yapılması aynı olduklarını gösterirken, hepsinin farklı bir şekli ve nispeten farklı bir DNA kodunun olması da ayrı olduklarını gösteriyor.

Bitki deyip geçmemeli. Bir bitkinin yaptığını hiçbir insan yapamaz. Yaptığı işe göre isimlendirme yapmak gerekirse, her bir yeşil yaprağa “oksijen ve yemek fabrikası” demek daha uygun düşer. Her yeşil yaprağın milyonlarca yıldır yaptığını, insanoğlu ancak geçen asrın ortalarında bir nebze öğrenebilmiştir. Dr. Calvin, bir yaprağın birçok marifetinden birini açıkladığı için Nobel ödülü almıştır.(8) Başka bir deyişle, asırlarca devam eden gayretler sonucunda, ancak en zeki insanlar bir nebze yeşil otların ne yaptığını anlamışlar. Buna rağmen hiçbir bilim adamı bir otun yaptığını yapamaz. O halde, aptal ve tembel insanlara “ot gibisin” demekle aslında onlara iltifat, ota hakaret etmiş oluruz. Belki de, Nobel ödülü alacak kadar zeki ve çalışkan olanlara “ot gibisin” demek daha makul olur!

Hem ot deyip aşağıladığımız bitkiler bizim için kendilerini feda eden hizmetkârlardır. Sürekli çalışıp zaruri ihtiyacımız olan oksijeni ürettikleri gibi, vücudumuz için gerekli vitamin ve proteinleri üretilip yiyecek olarak kendi hayatlarını bizim hayatımızın devamı için feda ediyorlar. İnsanoğlu, kırk binin üzerinde bitki ve hayvanı besin olarak kullanıyor. Ağaçlar, muhteşem fabrikalar gibi çalışıp bize rızık yetiştiriyor. Üzerinde düşünmediğimiz için, bitkilerin bize yaptıkları hizmeti tam takdir edemiyoruz. Sebepler perdesiyle, meyveyi ağaçtan ve sebzeyi bostandan bildiğimiz için, onların hakiki kıymetini bilemiyoruz. Oysa eğer bir meyveyi fabrikada yapmaya kalkışsak tanesini milyon dolara alamazdık! Rızık bol olması, kıymetsizliğini değil, rahmetin çokluğunu gösterir. Nitekim bizim için en kıymetli gıda olan oksijen, bedavadır; ancak kıymetsiz değildir.(9)

Her bir bitki, her bir meyve ve her bir sebze harikulade bir ihsan-ı ilahidir, muhteşem bir hediye-i rahmanidir. Örneğin bir firma “çekirdekli bisküvi” imal etse, siz de bisküvinin çekirdeğini toprağa ektiğinizde “bisküvi ağacı” çıksa hayret edersiniz. Eminim bütün gazetelerde manşet olur ve bütün televizyonlar böyle bir ağaçtan bahseder! Doğrusu, çekirdekli bisküviye hayret edip binlerce çekirdekli meyve ve sebzeyi sıradan görene hayret etmek lazım!

Seküler bilim ve dinsiz felsefe, her açıdan mucize olan İlahi eserleri, tabiat ve sebepler perdesi arkasına saklayıp sıradanlaştırıyor. İnsanın, mevcut olanı farklı şekle sokarak yaptığı eserlerini de olağanüstü gösteriyor. Allah, gönderdiği en son kitabında otuz bir defa tekrar bize soruyor:

“Rabbimizin hangi bir nimetini inkâr edersiniz?” (*Rahman Suresi, 55/12,..*).

Eğer, aklımızı başımıza alıp her bir nimetin kıymetini idrak etsek hiçbirini inkâr edemeyiz. Oysa bu nimetleri tabiat ve tesadüfe havale edince hepsini inkâr ederiz. Hayvan ve insanların muhtaç olduğu vitamin ve proteinleri içeren, onların damak tadına, ağzına,

dişine, midesine münasip yüz binlerce bitki türü, Allah'ın rahmetinin en aleni burhanlarıdır. Akli başında bir insan, bir tek elmayla bile, Rabbini bulabilir. Nanoteknoloji(10) ile inşa edilen elmanın atom, molekül ve hücre boyutundaki harikulade yapısı, sahibinin sınırsız ilmini, kudretini ve hikmetini gösterdiği gibi, insanın gözü, dişi, damağı ve midesiyle olan irtibatı ve ittifakı, O'nun sonsuz rahmeti, şefkati ve inayetini gösteriyor.

Aklını yerinde kullanan bir insan bir tek elmadan hareketle bile Rabbini bulabilir. Evet, sadece bir elmayı dahi tam olarak idrak edebilen, Rabbinin varlığını idrak edebilir. Yine, bir elma deyip geçmeyin. Bir elmayı yapmak için dünya büyüklüğünde bir fabrika kurup içerisine canlı hücrelerden oluşan bir ağaç dikmeniz gerekir. Bir hücreyi bile yapamayan, elbette milyarlarca hücreden dokunan bir ağacı yapamaz. Faraza bunu yapsa bile, güneşe hüküm geçip onu hassas bir ölçüyle dünya mutfağına fırın yapamayan elbette elma meyvesini pişiremez. Bir elmayı yapmak için daha bunun gibi binlerce koşul sıralayabiliriz. Bu ifade ettiklerimizi Bediüzzaman Hazretleri aşağıdaki veciz ifadelerle dile getirmiş:

“Bir elmayı halk edecek (yaratacak), elbette dünyada bütün elmaları halk etmeye ve koca baharı icat etmeye muktedir (kudretli) olmak gerektir. Baharı icat etmeyen, bir elmayı icat edemez. Zira o elma, o tezgâhta dokunuyor. Bir elmayı icat eden, bir baharı icat edebilir. Bir elma bir ağacın, belki bir bahçenin, belki bir kâinatın misal-i musaggarıdır (küçük bir numunesidir). Hem sanat itibarıyla koca ağacın bütün tarih-i hayatını taşıyan elmanın çekirdeği itibarıyla öyle bir harika-i sanattır (sanat harikasıdır) ki, onu öylece icat eden, hiçbir şeyden aciz kalmaz.”(11)

Bu sırdandır ki, Kur'an, sadece mideyi doldurmak için yemek yerine, yediklerimizin nasıl oluştuklarını düşünerek yememizi istiyor:

“İnsan yediklerine bir baksın. Biz suyu bol bol indirdik. Toprağı yardıkça yardık. Ondandaneler, üzümler ve sebzeler, zeytinlikler ve hurmalıklar, bol ağaçlı bahçeler, çeşit çeşit meyveler ve otlar bitirdik; size ve hayvanlarınıza rızık olsun diye.” (Abese Suresi, 80/24-32).

Hayvanlar Aleminden Allah'ın Varlığına Deliller

Aklımızı ve ilmimizi kullanarak hayvanlara baktığımızda her birinin muhteşem “makinelere” veya “yürüyen fabrikalar” olduğunu söyleyebiliriz. Sanayi devriminden bugüne insanoğlu teknolojik aletler üretmekte müthiş mesafe aldı. Bir asır önce hayal bile edemediğimiz televizyon, cep telefonu, bilgisayar gibi aletler, günümüzde hayatımızın bir parçası haline geldiler. Her gün yenisine şahit olduğumuz “teknoloji harikaları” çağında yaşıyoruz. Seküler bilim bile, insanın ihtiyaç ve arzularını gidermek için karmaşık aletler yapma kabiliyetini, onu hayvandan ayıran temel unsur olarak kabul ediyor. Uçaklar, arabalar, hızlı trenler, gökdelenler, bilgisayarlar bu kabiliyetin meyveleridir. Herkes kendi tecrübesinden bilir ki, insan yapımı en basit alet bile ilim ve gücün eseridir. Aletler karmaşık hale geldikçe, daha çok ilim ve kuvvet gerektirir. Örneğin, tahtadan oyuncak bir arabayı, çok az bir ilim ve kuvvet sahibi bir çocuk yapabilir. Ancak binlerce çocuk bir araya gelse bile en basit motorlu bir arabayı yapamaz. O halde kendi eserimiz olan “teknoloji harikalarıyla” hayvanları kıyaslayalım.

Hayatımızın her karesinde görebildiğimiz, hayvanat bahçelerinde televizyon belgesellerinden sürekli teşhir halinde bulunan hayvanların yaratılışını ve marifetlerini düşünerek Rabbini bulmak bizler için daha kolay olabilir. Kur'an-ı Kerim hayvanlarda ibret verici işaretler olduğunu bize şu ayetiyle bildiriyor:

“Şüphesiz göklerde ve yerde inananlar için birçok ayetler vardır. Sizin yaratılışınızda ve (Allah’ın) yeryüzünde yaydığı canlılarda, kesin olarak inanan bir toplum için ibret verici işaretler vardır.” (Casiye Suresi, 45/3-4).

Doğrusu, hayvanlara dikkatle bakıp aklını kullananlar için, Allah’ı bize anlatan ibretli işaretleri görmek hiç de zor değildir. Kur’an, inanmayanları, kör olarak tabir ederek onların, iman yoluyla gözleri hakikate açılmadığı sürece, bu ayetleri ve işaretleri göremeyeceklerini ifade ediyor. Aklımızı kullanarak, bir iki misal ile hayvanlardaki ibretli ayetleri okumaya çalışalım.

Hayvanları araştıran bilim adamları bugüne kadar yaklaşık 2 milyon ayrı hayvan türünü tespit edip isimlendirmişlerdir. Tahminlere göre, bu rakam mevcut hayvanların ancak yüzde 20’sine denk geliyor. Yaklaşık 10 milyon ayrı hayvan türü olduğu tahmin ediliyor.(12)

Hayvanları inceleyen bilim adamlarının bizlere anlattığına göre, en küçük bir hayvan dahi, işleyişi itibarıyla, bizim en büyük teknoloji ürünümüzden binlerce derece daha harikadır. Başka bir deyişle, “beşeri teknolojik aletler” ile “ilahi teknolojik aletler” diyebileceğimiz hayvanları kıyasladığımızda aralarında çok büyük farklar görürüz. Yaptığı “yüksek teknolojilerle” gururlanan insanoğluna Allah göndermiş olduğu kitabında meydan okuyor:

“Ey insanlar! (Size) bir misal verildi; şimdi onu dinleyin: Allah’ı bırakıp da yalvardıklarınız (taptıklarınız) bir araya gelseler bile bir sineği dahi yaratamazlar. Sinek onlardan bir şey kapsa, bunu ondan geri de alamazlar. İsteyen de aciz, kendinden istenen de!” (Hac Suresi, 22/73).

Bir sinek yapmak şöyle dursun, o sineğin en küçük bir hücrecini yapmak bile mümkün olmamıştır bugüne kadar. O halde Kur’an’ın ayetiyle soralım:

“Yoksa onlar bir yaratıcı olmaksızın mı yaratıldılar? Veya kendi kendilerini mi yaratıyorlar?” (Tur Suresi, 52/35).

Hayvanların harika vücut sistemleri Allah’ın varlığına, milyonlarca türleri sayısınca, belki tüm hayvanlar sayısınca işaret ettiği gibi, hayvanlardaki faydalar ve neticeler de Allah’ın hikmet ve rahmetine şahitlik yapar. Kur’an bu hakikati şöyle ifade eder:

“Ehli hayvanlarda da sizin için birer ibret vardır. Onların karınlarında, kan ile fişkı arasından çıkan ve içenlerin boğazından kolayca geçen halis bir sütle sizi besleriz.”(Nahl Suresi, 16/66).

Demek ki, öyle hayvan deyip geçmemeliyiz! Kızdığımız insanlara da “hayvan!” deyip hayvanları aşağılık mahlûk gibi görmemeliyiz! Hayvanları yaptıkları işlere göre isimlendirirsek inek, koyun ve keçiye “süt ve et fabrikası”, tavuğa “yumurta ve et fabrikası”, ipek böceğine “ipek fabrikası”, arıya da “bal fabrikası” dememiz daha münasip olur! Doğrusu, bu hayvanların diğer faydalarını düşündüğümüzde, bu tarzda bir isimlendirme bile noksan kalır.

Yukarıdaki ayette Allah, inek de dahil olmak üzere, evcil hayvanlarda ibretler olduğunu söylüyor. Doğrusu bu hikmetleri anlamak için veterinerlik diye ayrı bir bilim dalı gelişmiş. Binlerce bilim adamı şimdiye kadar bu hikmeti anlamaya çalışmalarına rağmen henüz bitirmiş değiller.

Örneğin, ineğin nasıl süt yaptığını anlamaya çalışan Dr. Virtanen, süt yapamadı, ancak inekten nasıl daha çok süt alacağımızı keşfetti. Bundan dolayı kendisine Nobel ödülü verdik.(13) Şimdi size soruyorum, ineğin yaptığını bir derece anlayan, ancak yapamayan birine Nobel ödülü verilirse, her bir ineğe acaba nasıl bir ödül vermek lazım?

Kanaatimce, ineklerin yaptığını bir derece de olsa anlayan her insan, onlara büyük saygı

duymak zorundadır. Doğrusunu isterseniz, ineğe tapan Hinduların (her ne kadar yaptıkları küfür de olsa) neden taptıklarını az-çok anlayabiliyorum. Bence, ineği sıradan bir varlık olarak görmek, ineğe tapmak kadar şaşılacak bir şeydir.

Bediüzzaman Hazretlerinin ifade ettiği şu veciz ifadeler buraya kadar anlattıklarımızın özeti gibi:

“Başta inek ve deve ve keçi ve koyun olarak süt fabrikaları olan validelerin memelerinde, kan ve fişkı içinde bulaştırmadan ve bulandırmadan ve onlara bütün bütün muhalif olarak hâlis, temiz, safi, mugaddî (gıdali), hoş, beyaz bir sütü koymak; ve yavrularına karşı o süttten daha ziyade hoş, şirîn, tatlı, kıymetli ve fedakârane bir şefkati kalplerine bırakmak; elbette o derece bir rahmet, bir hikmet, bir ilim, bir kudret ve bir ihtiyar ve dikkat ister ki; fırtınalı tesadüflerin ve karıştırıcı unsurların (elementlerin) ve kör kuvvetlerin hiçbir cihetle işleri olamaz.”(14)

“İnsan”ın Allah’ın Varlığına Delilleri

Allah’ı bildiren bir başka delil, belki de en önemlisi, bizim iç dünyamızda gerçekleşiyor. Her insan kendi yaratılışını ve kendisine her gün verilen nimetleri düşünerek Rabbini bulabilir. İnsanın kâinat içinde her bir şeyde gördüğü delillere “afakî”, yani “dışsal” deliller; kendi şahsında gördüğü ve hissettiği delillere ise, “enfüsi”, yani “içsel” deliller denir. İçsel deliller, anlaşılması daha kolaydır, çünkü şahsi tecrübeye dayanır. Maalesef, birçok insan, kendi varlığı üzerinde düşünmediğinden bu delilleri görmekte zorluk çeker. Oysa Kur’an, birçok ayette insanın yaratılışındaki ibrete dikkatimizi çekiyor:

“Sizin yaratılışınızda ve (Allah’ın) yeryüzünde yaydığı canlılarda, kesin olarak inanan bir toplum için ibret verici işaretler vardır.” (Casiye Suresi, 45/4).

Modern teknolojinin esamesinin olmadığı bir dönemde, insanın yaratılışı “ilahi ultrasonla” gözlemlenmiş gibi Kur’an’da tarif ediliyor:

“Sonra nutfeyi alaka (aşılanmış yumurta) yaptık. Peşinden, alakayı bir parçacık et haline soktuk; bu bir parçacık eti kemiklere (iskelete) çevirdik; bu kemikleri etle kapladık. Sonra onu başka bir yaratıyla insan haline getirdik. Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah pek yücedir.” (Müminun Suresi, 23/14).

İnsanın ana rahmindeki bir damla sudan insan haline getirilişini ilk defa müşahede eden bilim adamı gördüklerini “mucize” olarak tabir etmiş. İlginçtir, bu konuda seküler anlayışla hazırlanan belgeseller bile, “hayat mucizesi” demek zorunda kalmışlar.(15)

İnsanların büyük bir çoğunluğu, kendi hayat yolculuğunda yaşadığı bu mucizeyi unutarak, sanki gökten zembille inmiş gibi, gafil ve nankör bir şekilde yaşıyor. Kur’an’daki şu ayet akli başındaki insanları bu gafletten uyandırıp kendi yaratılış mucizesini görmeye teşvik ediyor:

“Görmedi mi o insan; biz onu bir damla sudan yarattık da sonra o, bize apaçık bir düşman kesiliverdi?” (Yasin Suresi, 36/77).

İnsanın bir damla sudan yaratılışı ancak sonsuz ilim, kudret ve hikmet sahibi Bir’inin eseri olabilir. Aksini iddia eden varsa bir damla sudan bir insan yaparak veya insanın tek bir hücreni yaparak iddiasını ispat edebilir. Kur’an, on dört asırdır inanmayanlara bu konuda meydan okuyor.(16) Şimdiye değin, bu meydan okuyuşa bir cevap verilemediği gibi, çok ileri teknolojiye rağmen, buna cevap verilebileceğini söyleyen de yok. Bu, hem Kur’an’ın ilahi kitap olduğunu hem de Allah’ın bütün canlıların Yaratıcısı olduğunu ispat ediyor. İnsanın yaratılışı mucize olduğu gibi, doğduktan hemen sonra, ona validesinin memelerinden “anne sütünün” ikramı da ayrı bir “rahmet mucizesi”dir. Birçoğumuz bunu

sıradan görüyoruz. Şöyle bir düşünün, annelerin memelerinden süt değil de “portakal suyu” gelseydi ne yapardık! Herhalde, hayret eder ve herkesle paylaşırdık. Eminim, televizyon kanallarında birinci haber haline gelirdi! Oysa annelerin memelerinden “portakal suyu” yerine “süt” gelmesi, binlerce kat daha harika ve hayret edilmesi gereken bir şeydir. Bilim adamları henüz “anne sütünün” yerini tam olarak tutacak hiçbir şey bulamadıkları için annelere çocuklarını emzirmelerini tavsiye ediyorlar. Anne sütü örneğinde olduğu gibi, birçok şey, belki de her şey, aslında harikulade ve mucize olmasına rağmen sürekli gördüğümüz için onları sıradan bir şey gibi algılıyoruz. “Akıl gözünü” dikkatle açanlar, “sıradanlık perdesini” aralayarak her şeyin arkasındaki mucize fiilleri ve onların Faili’ni görebilir.

İçsel delillere bir örnek daha vermek istiyorum. Her insan kendi bedeni üzerinde düşündüğünde Rabbini bildiren ayetleri görebilir. Vücudumuzun her azası, muhteşem yapısı ve işleyişi, düzeni ve sayısız hikmetleri ve faydalarıyla bize sonsuz ilim, hikmet, rahmet ve kudret sahibi Bir’inden haber veriyor. Sizinle yakın zamanda yaşadığım bir hadiseyi paylaşarak ne demek istediğimi açıklayayım. Benim ağızımda “insan yapımı” dişler ve “diğer dişler” var. İnsan yapımı dişlerimi, sokakta karşılaştığım bir insana yaptırmadım. Diş hekimliği fakültesinden mezun olup kendi alanında yıllarca tecrübe edinen bir “diş hekimine” yaptırdım. Niye sıradan bir insana gitmedim de bir diş hekimine gittim? Cevabı gayet basit: Çünkü diş için en uygun malzemeyi bularak onu diğer dişlerimle uyumlu bir kalıba sokup sonra da damağıma yerleştirmek, öyle basit bir iş değil. Herkesin elinden gelmez. Diş konusunda derin bilgisi ve diş yapıp yerleştirecek aletleri olmayan biri bu işi yapamaz.

Şimdi “insan yapımı” dişler ile “diğer” dişleri kıyaslayalım. Hangisi daha iyi? Hangisi daha sağlam? Hangisi daha mükemmel? Elbette “diğer” dişler. Bunun en bariz örneği, eğer sağlam dişleriniz varsa, hiçbir dişçi, gelin bu dişleri çıkaralım, ağızınıza teknoloji harikası dişler yerleştirelim demez.

Şimdi, aklımızı başımıza alıp düşünelim: “İnsan yapımı” dişler yüksek bir ilim ve kudretle oluyorsa, onlardan her açıdan daha mükemmel olan “diğer” dişler kendi kendine veya tesadüfen olabilir mi? İlim ve şuurdan mahrum, cahil ve aptal doğal kuvvetlerin eseri olabilir mi? O halde, insan yapımı olmayan her bir dişimiz bize Allah’ı bildiriyor. İnsan vücudunun en basit parçalarından biri olan dişler bu şekilde bize Rabbimizi bildiriyorsa, göz, burun, beyin gibi yüzlerce organımızın Allah’ı nasıl bildirdiklerini de sizin zekâvetinize havale ediyorum.

Yazımızın başından buraya kadar anlattıklarımızı özetleyecek olursak:

Rabbimiz kainatı muhteşem bir kitap haline getirip, ondan yazdığı sayısız cansız ve canlı varlıkların kelimeleriyle (ayetleriyle) kendini bize tanıtıyor. Bu kitab-ı kebir-i kainatın manalarını Kur’an-ı Kerim’le tercüme etmiş ve Hz. Muhammed (asm) gibi bir muallim-i ekberle bu kitabı nasıl okuyacağımızı ders vermiştir. Bizler, tesadüf ve tabiatın kapkara gözlüğünü çıkarıp, Kur’anın sunduğu şeffaf gözlükle kainat kitabını okuduğumuzda her bir şeyde Rabbimizi görebilir, icraatlerini müşahede edebilir, hikmetlerini tefekkür edebiliriz. O’nu hem hadsiz mükemmel eserleriyle tanıyabilir ve hem de sonsuz nimetleriyle sevebiliriz.

(Bu yazı, Nesil Yayınları’ arasında çıkan, “11 Eylül’e Rağmen Amerika’da Yükselen İslam” isimli kitaptan alınmıştır.)

Dipnotlar:

(1) Allah'ı beşerileştirmek birçok dinin yaptığı temel bir hatadır. Hıristiyanlık ve Yahudilik, Allah'a evlat isnat ederken, çok tanrılı dinlerde ise tanrının doğduğuna inanılır. Eylül ayının ikinci haftasında, Unity Kilisesi'nin düzenlediği Dünya Dua Günü programına katılırken, Hindu konuşmacının şu sözleri beni hayli şaşırtmıştı: "Bugün bizim için çok önemli bir gün. Çünkü Hinduların iman ettiği en büyük tanrının doğum günüdür."

(2) Keşfu'l-Hafa, 132. hadis.

(3) Yamina Mermer, 1995 yılındaki Bediüzzaman Sempozyumu'nda sunduğu, "Risale-i Nur'da Sebep-Sonuç İlişkileri" isimli tebliğinde şöyle demektedir: "Kur'ân-ı Kerim, meselâ 310 defa "semâvat"tan, 451 defa "arz"dan, 262 defa "yaratma"dan, çok azı Kur'ân ayeti anlamına gelmek üzere 382 defa "âyet"ten bahsederek bunların Allah'ı tanıtan âyetler, şahitler olduğuna dikkati çeker. "Bak," "Bakmazlar mı?", "Düşünmezler mi?" gibi birçok teklifiyle de kâinata ve yaratmaya bakıp düşünmemizi emreder."

(4) Üniversitede okuduğum yıllarda dış hekimi dostum İdris Çamlıbel'den duyduğum bir hadiseyi hiç unutamıyorum. Bir hafta sonu, İdris Bey, 5 yaşlarındaki kızıyla birlikte pikniğe gider. Kızı o güne kadar hiç kiraz ağacı görmemiş. Piknikte gördüğü ilk kiraz ağacı onu çok heyecanlandırır, babasına koşarak gider ve şöyle der: "Baba, baba! Gördün mü! Gördün mü! Şuradaki ağaca kiraz asmışlar." Babası, kızının söylediğine önce güler; ancak manasını düşününce, çocukça bakışın daha doğru olduğunu anlar.

(5) Bediüzzaman, sebep-sonuç halkasıyla her şeyin yaratılmasının hikmetini şöyle açıklıyor: "Ey esbabperest (sebeplere tapan) ve tabiata tapan biçare adam! Madem her şeyin tabiatı (varlık özü), her şey gibi mahlûktur (yaratılmıştır); çünkü sanatlıdır ve yeni oluyor. Hem her müsebbeb (sonuç) gibi, zahirî (görünen) sebebi dahi masnu'dur (sanatlıdır). Ve madem her şeyin vücudu, pek çok cihazat (cihazlara) ve âletlere muhtaçtır. O halde, o tabiatı icat eden ve o sebebi halk eden bir Kadir-i Mutlak (Sonsuz Kudret Sahibi) var. Ve o Kadir-i Mutlak'ın ne ihtiyacı var ki aciz vesaiti(vasıtaları), Rubûbiyetine ve icadına teşrik (ortak) etsin. Hâşâ! Belki doğrudan doğruya müsebbebi (sonucu), sebep ile beraber halk ederek, cilve-i Esmasını (İsimlerinin yansımaları) ve hikmetini göstermek için, bir tertip ve tanzim (düzen) ile zahirî (görünürde) bir sebebiyet, bir mukarenet (ilişki) vermekle, eşyadaki zahirî kusurlara, merhametsizliklere ve noksaniyetlere merci' (dayanak) olmak için, esbap ve tabiatı dest-i kudretine (kudret eline) perde etmiş; izzetini o suretle muhafaza etmiş." (Lem'alar, 23. Lem'a, Tabiat Risalesi.)

(6) Söz konusu araştırmayla ilgili makaleye şu adresten ulaşabilirsiniz:

<http://www.cnn.com/2003/TECH/space/07/22/stars.survey/>

(7) Kur'an'ın bir ayetinde şöyle deniliyor: "And olsun ki, onlara "gökleri ve yeri yaratan kimdir?" diye sorsan, elbette Allah diyecekler" (Lokman Suresi, 25). Bu ayette "onlar" zamiriyle inanmayanlar kastediliyor. Bu ayet iki önemli noktayı dikkatimize sunuyor: Birincisi, inanmayanlara Allah'ı anlatırken en büyük ve bariz ayetler olan göklerin ve yerin yaratılışından başlamamız daha uygundur. İkincisi, inanmayanlar bile muhteşem ve muazzam göklerin ve yerin yaratılışını başka türlü izah edemezler; iyice düşündüklerinde çaresiz kalıp "Allah" diyeceklerdir.

(8) http://nobelprize.org/nobel_prizes/chemistry/laureates/1961/calvin-bio.html

(9) Piyasa sisteminde fiyatlar, mal ve hizmetin değerine göre değil, arz ve talebe göre belirleniyor. İnsan için zaruri olan oksijenin bedava olması, kıymetsizliğini değil, bol olduğu için kimsenin parayla talep etmediğini gösterir. Kapitalist sistemde insanların mal ve hizmete piyasa fiyatına göre kıymet vermesi bir yanılgıdır. Piyasada alınıp satılmayan birçok şey, gerçekte paha biçilmez kıymete sahiptir.

(10) Maddenin atomik veya moleküler boyutta incelenerek yepyeni özelliklerinin açığa çıkarılması.

(11) “Küre-i arz (dünya) mağazasından me’kûlât (yiyecek) ve meşrubat (içecek) ve libas (elbise) ve sair ihtiyaçlarınızı temin ediyorsunuz. Parasız aldığınız bu malları “İlâhî hazine”den almayı birer birer esbaba (sebeplere) yaptırarak olursanız, acaba bir nar tanesini ne kadar zamanlarda elde edip ne kadar pahalı alacaksınız? Çünkü o nar, bütün eşyayla alâkadardır. Az bir zamanda, az bir kıymetle husule gelmesi imkân haricidir. Ve aynı zamanda, ondaki ziynet, intizam (düzen), sanat, rayiha (koku), tat ve koku gibi lâtif şeylerden anlaşılıyor ki, o nar tanesi öyle bir Sani’in masnûdudur (sanat eseridir) ki, icadında külfet (zorluk) ve mübaşeret yoktur” (Bediüzzaman Said Nursî, Hubab Risalesi, Mesnevi-i Nuriye).

(12) Toplam hayvan türünün 100 milyon olduğunu tahmin eden bilim adamları da var:
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/4013719.stm>

(13) Dr. Virtanen, ineklerin süt verimini artırmakla ilgili çalışmasından dolayı 1945 yılında Nobel Kimya Ödülü aldı.

(14) Bediüzzaman Said Nursî, 7. Şua, Ayetü'l-Kübra Risalesi.

(15) En saygın belgesel yapımcılarından NOVA'nın çıkardığı “the Miracle of Life” (Hayat Mucizesi) isimindeki belgesel, bunun bariz bir örneğidir.

(16) Yazarın Nesil Yayınlarından çıkan, Rabbini Arayan Thomas isimli kitabının sekizinci bölümünde, Kur'an'ın bu meydan okuyuşu karşısında ateist Thomas'ın nasıl ilzam olduğunu okuyabilirsiniz.

Anahtar Kelime Alanı

Kelime Kutucuğu: Bir ateiste Allah'ın varlığını nasıl kanıtlarım? Bir ateiste İslam'ı nasıl anlatırım. ateist ateistler ateist imam ateist kedi ateist sözler ateistforum ateistlik ateist papağan ateist nedir ateist sorular ateist ünlüler ateist kedi amerikan dublaj ateist filmler ateist adam ateist ayetler ateist aforizmalar ateist amblemi ateist alevi ateist agnostik ateist argümanlar ateist ayinleri ateist ayini ateist aile ateist bilim adamları ateist blog ateist biriyle sevgili olmak ateist bir doktora verilen müthiş cevap ateist böyle soru sorar ateist başsağlığı mesajları ateist başbakan ateist berber hikayesi ateist bir insanla evlenmek ateist belgeselleri ateist co ateist caps ateistcanavar ateist coo ateist cafe ateist cuma mesajları ateist celal ateist cevap ateist cin ateist cevap veremediği sorular ateist ekşi ateist erkek ateist erkekler ateist edebiyatı ateist eden sorular ateist efe ateist esnaf ateist e kitap atheist emoji ateist etimoloji ateist filozoflar ateist felsefe ateist futbolcular ateist felsefeciler ateist filmler izle ateist filmler ekşi ateist face ateist fıkraları ateist genç ateist gencin sorusu ateist gence cevap ateist gruplar ateist genç müslüman oldu ateist güzel sözler ateist gençle sohbet ateist grup ateist günlüğü ateist genç ile maymun tartışması ateist horoz ateist hoca ateisthafiz ateist haber ateist hayvanlar ateist_hatun ateist horoz orjinal ateist hikayeler ateist hayırlı cumalar ateist haberleri ateist insanlar ateist ingilizce ateist imam turan ateist isimler ateist işareti ateist inancı ateist ile evlenmek ateist işaretleri ateist ile zoraki evlilik ateist joe ateist japonya ateist joe'nun papağanı ateist jeolog ateist japan jahrein ateist mi japonya ateist nüfus jewish atheist japonya ateist nüfusu ateist kitaplar ateist kime denir ateist kadın ateist kızın her söylediği söz doğru çıktı ateist karikatürler ateist kolyesi ateist komedyen ateist kimdir ateist liderler ateist logo ateist lafları ateist laflar ateist lerin özellikleri ateist lakapları ateistlere en güzel cevap ateist liderlerin katliamları ateist listesi ateist müslüman ateist müftü ateist mizah ateist mezarlığı ateist manifesto ateist mucitler ateist misin ateist müzik grupları ateist müslüman diyalogları ateist

müslüman oldu ateist nüfusu ateist ninja ateist nesiller yetiştireceğiz ateist nüfus ateist nasıl müslüman olur ateist nasıl müslüman oldu ateist nasıl olunur ateist neye inanır ateist nasıl yazılır ateist olmak ateist olan ünlüler ateist olmak için nedenler ateist oldum ateist onedio ateist olmak istiyorum ateist oranı ateist olan imam ateist oruç ateist olup sonradan müslüman olanlar ateist papağan toplantıda ateist profesör ateist papağan orjinal ateist pdf ateist parti ateist papağan cinsi ateist polis ateist papağan video indir ateist papağan namaz atheist quotes ateist qruplar atheist quote questions about atheist qaraqan ateist qaraqan ateist dir queen ateist mi atheist in the quran qapaq atheist ateist sozler ateist rapçiler ateist resmi ateist rap ateist richard ateist radyo ateist röportaj ateist ramazan ateist rapçi ateist romanlar ateist röportajları ateist soruları ateist siteler ateist simgesi ateist sembolü ateist sayısı ateist sayfası ateist sanatçılar ateist sözlük ateist türk ateist türklere ateist türk yazarlar ateist tumblr ateist türk ünlüler ateist twitter ateist testi ateist tavuk ateist tattoo ateist türkçüler ateist ülkeler ateist ülke ateist ünlüler youtube ateist ünlü ateist uçak düşene kadar ateist uçak sallanincaya kadar ateist uçak düşünceye kadar ateist unluler listesi ateist uludağ sözlük ateist vs müslüman ateist video ateist ve deist ateist videolar ateist vikipedi ateist videoları ateist vs deist ateist ve din ateist videoları youtube ateist vine ateist wordpress ateist whatsapp durumları ateist whatsapp grubu ateist wattpad atheist wallpaper ateist web sitesi ateist whatsapp atheist writers ateist wwe ömər xəyyam ateist omer xeyyam ateist ateist yazarlar ateist yazar ateist yapan ayetler ateist yapan sorular ateist youtuber ateist yazıları ateist youtube kanalları ateist yemini ateist youtube ateist yobaz ateist zeka ateist zuhal ateist zenginler ateist zekası ateist zırvaları ateist alimler ateist zihniyeti ateist kişiler ateist zili nasıl çalar ateist zulmü ateist 10 ünlü ateizm 101 ateist olmak için 10 neden no.1 ateist mi ateist olduğuna inanamayacağınız 10 yabancı ünlü ateist olduğuna inanamayacağınız 10 ünlü top 10 ateist 13 atheist ateist 2015 ateist dergi 2015 nisa 24 ateist ateist dergi sayı 2 ateist kime denir 2010 ateizm 2.0 calendar atheist 2015 ateist rep 2015 bakara 286 ateist ateist 20 ateist 30 ünlü 3 ateist hikayesi ateizmin 3 kanıtı 3 ateist şems 3 ateist mevlanaya gitmişler.ona ateist gencin 3 sorusu enbiya 30 ateist ateist oldugunu aciklayan 30 unlu nisa 34 ateist enbiya 33 ateist eski ateist 4 maddede allahı ispatladı zariyat 47 ateist talak 4 ateist zariyat 47 ateistforum 42 ateist 4 ateist ateist 59 saniye ahzab 50 ateist furkan 53 ateist ahzab 53 ateist ahzab 56 ateist atheist gta 5 ateist iphone 6 zümer 6 ateist ateict 69 ateist diva 8m g2 neml 88 ateist kehf 86 ateist ateizm 9. sınıf